

100 de
activități
stimulatoare
Montessori

30

Spălatul vaselor

Nu e nevoie de amenajări complicate pentru ca un copil de 2 ani să spele vasele – și cât de mult îi va plăcea! Ideal ar fi să aveți o chiuvetă dublă. În lipsa acesteia, merge și un lighean pentru clătit.

Pentru început, îi vom propune copilului să-și pună sorțul. Vom umple cu apă chiuveta (adăugând puțin detergent de vase), precum și ligheanul pentru clătit. Vom pune vasele ce trebuie spălate în stânga chiuvetei. Copilul va lua un obiect, îl va înmuia în apă, îl va spăla cu buretele, îl va clăti cu apă curată și îl va așeza în scurgător. După ce termină, poate să golească chiuveta și să o șteargă cu buretele.

Apoi, poate să șteargă vasele cu un prosop de bucătărie și să le aranjeze la locul lor. La început, ștergerea vaselor nu va fi tocmai ușoară și, ca să-l ajutăm, îi vom pregăti un prosop special, în mijlocul căruia am desenat un cerc.

Copilul va întinde prosopul, va pune obiectul ce trebuie șters în centrul cercului și îl va acoperi cu capetele prosopului.

La final, va aranja vasele și își va pune la loc șorțul. Faptul că începe prin luarea șorțului și o termină cu punerea acestuia la loc îl ajută pe copil să înțeleagă care este începutul și care este sfârșitul activității și, astfel, reușește să o ducă la capăt cu bine.

31

Gătitul împreună cu copilul

Gătitul cot la cot cu copilul este un plăcut prilej pentru comunicare și împărtășire de informații.

Copilul participă la viața de familie și învață să folosească anumite ustensile. Își exersează motricitatea, descoperă texturi și mirosuri și își dezvoltă vocabularul. Totodată, devine conștient de noțiunea de succesiune: cutare ingredient se pune înaintea altuia.

Micuțul poate să înceapă cu activități foarte simple: să pună într-un vas legumele tăiate, să spele cartofii, să taie piciorul ciupercilor. Încetul cu încetul, va lua parte la tot mai multe treburi. Dacă îi pregătim toate ingredientele, va putea foarte curând să gătească de unul singur după o rețetă. Ca în cazul tuturor activităților din viața practică, foarte important este să planificăm bine activitatea și să o pregătim înainte de a i-o propune.

33

Transferul dintr-un recipient în altul

Când copilul își manifestă dorința de a transvaza, de a vărsa, de a goli și de a umple la loc (îl vedem făcând acest lucru în cadă, cu jucăriile sale), va fi încântat să-și dezvolte precizia și să exerseze și mai mult.

Pentru început îi vom propune să transfere boabe mari – de fasole sau de năut. Prima dată, îi vom pregăti două boluri mici și câteva boabe pe care să le transfere dintr-un bol în celălalt sau dintr-o mână în cealaltă. Apoi, îi vom da o lingură, instrument care cere gesturi mai exacte și mai multă concentrare.

Când ajunge să se descurce la aceste activități (spre 2 ani și jumătate), îi putem pune pe o tavă două pahare sau cănițe, la fel de mici și ușoare. Este important să-i arătăm copilului activitatea cu gesturi exacte și lente, pentru ca el să le înțeleagă bine și să le asimileze.

Luăm ușor un pahar, îl poziționăm deasupra celuilalt și turnăm fără grabă, astfel încât copilul să aibă timp să observe boabele care alunecă. Apoi o luăm de la capăt în sens invers, schimbând mâna. Dacă se întâmplă să cadă câteva boabe pe tavă, le apucăm cu degetul mare și cu cel arătător.

Chiar dacă la început copilul e puțin stângaci, iar activitatea sa pare haotică, el își dorește să ne imite și vrea să o facă bine. Trebuie să-i acordăm încredere și să-i lăsăm suficient timp să exerseze. Va fi interesat de orice fel de transfer, așa că putem să inventăm și alte activități.

34

Stoarcerea buretelui

Pentru această activitate, vom așeza pe o masă joasă două boluri (mari, dar nu foarte înalte) și un burețel.

În bolul din stânga vom turna puțină apă (copilul poate să facă singur acest lucru, dacă este capabil).

Pe îndelete, îi facem o demonstrație: înmuiem buretele în bolul cu apă, apoi îl ținem deasupra bolului gol și îl stoarcem ușurel. Repetăm acest gest până ce bolul din stânga rămâne gol. În acest moment, îi arătăm copilului că primul bol s-a golit, spunându-i: „Ai văzut? Nu mai are apă”.

O luăm de la capăt în sens invers: transferăm apa apa din bolul din dreapta în cel din stânga. După ce terminăm, putem să îi atragem din nou atenția că bolul a rămas gol. Apoi, ștergem picăturile de apă căzute pe masă și îi cedăm locul copilului.

Această activitate îl învață, printre altele, cum să folosească un burete. Copilul ajunge să înțeleagă că buretele nu mai poate absorbi apa dacă nu îl stoarcem.

35

Pescuirea micilor obiecte

După ce s-a obișnuit cu mișcările mâinilor sale, copilul caută activități prin care să-și exerseze precizia.

Această activitate constă în „pescuirea” elementelor care plutesc într-un bol cu apă.

Vom începe cu obiecte destul de mari și cu o lingură cu găuri, apoi, când copilul își stăpânește bine gesturile, îi dăm o mică spumieră, cu care va trebui să dea dovadă de și mai multă minuțiozitate.

Pregătim pe măsuta sa toate materialele necesare: un bol mare cu apă, obiecte care plutesc (nuci, mărgelile ușoare), o spumieră, un vas în care să pună obiectele și, bineînțeles, un burete pentru șters.

Cu ajutorul acestei activități, copilul își îmbunătățește coordonarea ochi-mână, precizia și răbdarea, precum și capacitatea de a se concentra.

42

Sacul cu surprize

Acest joculeț are ca obiectiv îmbunătățirea simțului tactil cu ajutorul simțului stereognostic – capacitatea de a recunoaște forma unui obiect prin pipăire.

În acest scop, adunăm șase obiecte mici, obișnuite, foarte diferite la pipăit: o nucă, o brățară, un con de pin, o scoică, o linguriță... și le băgăm într-un săculeț din pânză.

Pentru început, scoatem obiectele din săculeț, unul câte unul, și le pipăim pentru a le ține minte forma.

Îi sugerăm copilului să procedeze la fel și ne asigurăm că poate să le denumească. Apoi, punem obiectele la loc în sac. Băgăm mâna în săculeț, atingem pe îndelete un obiect și spunem:

„Am găsit conul de pin”.

Este important să numim obiectul înainte de a-l scoate din sac. Apoi, este rândul copilului să încerce.

La început, probabil că va încerca să se uite în sac, apoi va căpăta tot mai multă încredere în propriile mâini, devenite mai sensibile.

Această activitate ludică îmbunătățește mai multe abilități: concentrarea, motricitatea fină, precizia atingerii și a vocabularului.

Variantă

De data aceasta, pregătim câte două obiecte de același fel (două nuci, două conuri de pin...). În săculeț punem câte unul din aceste obiecte, iar pe covor – perechile lor.

Luăm, de exemplu, nuca, o atingem și spunem: „Am să caut o nucă”. Ne băgăm mâna în săculeț ca să o găsim. Pe urmă, îi propunem copilului să se joace la fel.

69

Carduri și obiecte

Spre 18 luni, copilul va putea să asocieze un obiect în miniatură cu o imagine. Acest exercițiu îl ajută să înțeleagă trecerea spre abstract. Obiectul pe care îl ține în mână este la fel ca acela de pe card.

La început, îi oferim o fotografie fidelă obiectului și nu-i arătăm decât trei obiecte și trei carduri. Așezăm cardurile în fața copilului, luăm primul obiect privindu-l cu atenție, îl denumim și îl așezăm lângă imaginea care îl reprezintă. Continuăm la fel cu celelalte obiecte – asta dacă nu cumva copilul își manifestă dorința de a continua el însuși.

Pentru acest joc, nu este necesar ca micuțul să știe să vorbească, dar trebuie să fie capabil să se concentreze și să observe atunci când îi arătăm cum se desfășoară o activitate. Totodată, trebuie să ținem cont de interesul său pentru limbaj.

Mai târziu, am putea să confecționăm carduri¹ asemănătoare, dar nu perfect identice: imaginea unui câine ce trebuie asociată figurinei câinelui sau o fotografie în care nu apare decât capul câinelui. Imaginile care nu sunt complet identice cu obiectele îi cer să se gândească mai mult.

Copiii adoră aceste activități, pe care le putem realiza cu mai multe serii de obiecte.

1 Puteți folosi pachetul "Montessori • Asocieri: Animale" (n.red.).

70

Familii de animale

Cu ajutorul animalelor în miniatură putem ilustra noțiunea de familie. Avem nevoie de familii de animale domestice (cai, vaci, porci, capre și oi, de exemplu). Pentru început, îl lăsăm pe copil să le descopere, îi spunem denumirea animalelor fără să-i ținem o lecție, ci propunându-i să observe detaliile care le diferențiază. Folosim termeni exacti: taur, vacă, vițel, mascul, femelă, miel... Îi arătăm coarnele, ugerul, copitele... Copilul, chiar înainte de a vorbi, înregistrează limbajul și își dorește să învețe cuvinte noi. După ce a ajuns să cunoască bine animalele, putem alcătui împreună cu el familii de animale. Acum este momentul să-și amintească vocabularul și să facă o clasificare. Ca să-l ajutăm, putem să fotografiam familiile de animale pe care le avem și să facem carduri¹ cu aceste imagini.

¹ Puteți folosi pachetul „Montessori • Vocabular: Familii de animale” (n.red.).

71

Cardurile-dicționar

Cardurile-dicționar¹, un bun instrument pentru dezvoltarea vocabularului, pot fi folosite începând de la aproximativ 2 ani.

Ele îi dezvăluie copilului varietatea lumii: instrumentele muzicale, fructele, legumele, animalele de la fermă, mijloacele de transport...

Aceste serii de carduri răspund deopotrivă nevoii de ordine a copilului, care vrea să înțeleagă lumea și organizarea lucrurilor. Însă ele reprezintă, înainte de toate, un instrument al limbajului menit discutării, schimbării și îmbogățirii vocabularului. Copilul înțelege că în spatele cuvântului „pasăre” există numeroase păsări foarte diferite, cu denumiri surprinzătoare. El cunoaște probabil deja unele dintre ele, iar cardurile îl ajută să progreseze.

1 Pentru copiii mai mici, puteți folosi pachetele de carduri din colecția „Montessori • Vocabular”: „Ustensile și unelte”, „Familii de animale”, „Lumea plantelor”. Pentru cei mai mari, le recomandăm pe cele în trei părți, din seria „Montessori • Lecții de...”: „Botanică”, „Zoologie: Nevertebrate”, „Zoologie: Vertebrate”, „Anatomie”, „Geografie”, „Astronomie” (n.red.)

Cardurile sunt împărțite în două seturi: un set în care cardurile cu imagini conțin și denumirea, iar altul în care imaginea și cuvântul sunt separate. La început, vom folosi doar un singur set, pentru a observa imaginile și pentru a le discuta cu copilul.

Pe urmă, copilul așază în fața lui, în șir, cardurile cu denumiri și trebuie să le asocieze cardurile fără denumire ca să formeze perechi. La început, sunt suficiente șase perechi de carduri. Această activitate îi va stimula spiritul de observație și îl va ajuta să lucreze ținând cont de poziția elementelor în spațiu. Dacă nu cunoaște un cuvânt, îi vom propune o lecție în trei etape.

72

Învățarea vocabularului

Pentru introducerea vocabularului, metoda pedagogică Montessori utilizează procedeul lecției în trei etape.

Prima etapă

Este momentul în care denumim obiectele. Alegem trei obiecte din aceeași categorie, legate de subiectul de care este interesat copilul sau în funcție de activitatea pe care tocmai o desfășurăm. De exemplu, când gătim, îi putem prezenta un dovlecel, o roșie și un ardei verde. Vom denumi legumele una câte una (de la stânga la dreapta, în sensul cititului), pronunțând rar și distinct: „Dovlecel”, **fără să folosim niciun articol**. Putem să atingem legumele și să i le dăm copilului să le examineze. Acest lucru îi va consolida învățarea. Această etapă poate fi repetată de mai multe ori.

A doua etapă

A doua etapă, cea a recunoașterii, este esențială. Pentru început, repetăm prima etapă, după care întrebăm: „Poți să-mi arăți un dovlecel?“, apoi „Arată-mi o roșie“ etc., mereu de la stânga la dreapta.

Uneori, micuții ne întind obiectul, fiindcă le este greu să ni-l arate pur și simplu.

Această etapă consolidează vocabularul prin repetiție, dar deocamdată nu îi vom pretinde copilului să-și amintească și să denumească obiectele. Dacă este încă mic, ne oprim aici. Trecem la a treia etapă când suntem siguri că va putea să ne spună denumirile.

A treia etapă

Înainte de a începe această etapă, le vom repeta pe celelalte două, apoi vom întreba arătând spre primul obiect: „*Ce este acesta/aceasta?*“.

Atenție: nu grăbiți copilul! Nu urmărim să-l punem în dificultate. Dimpotrivă, dacă reușește, va fi mai competent și mai dispus să învețe alte lucruri.